

Motion till riksdagen 2005/06:So535

av **Annelie Enochson (kd)**

Små företag inom sjuk- och hälsovård

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att en utredning omedelbart bör tillsättas med uppgift att se över villkoren för små företag och enskilda yrkesutövare för att kunna verka inom hälso- och sjukvården och omsorgen.

Motivering

Den ökade mångfalden av vårdgivare inom hälso- och sjukvården medför att vårdarbetet stimuleras och patienternas valfrihet ökar. Patienterna får nya möjligheter att välja och välja bort leverantörer av vårdtjänster. Därutöver ger olika driftsformer möjlighet till jämförelser, vilket kan inspirera till eget förändringsarbete. Nya arbetssätt prövas och ny kompetens tillförs vården. Mångfalden kan vara en kraft som utvecklar vården. Det finns en rad olika områden där det är möjligt för sjuksköterskor och barnmorskor att självständigt bedriva enskild verksamhet. Det gäller särskilt sjuksköterskor och barnmorskor i öppen vård, exempelvis distriktssköterskeverksamhet, mödra- och barnhälsovård samt egna specialistmottagningar (diabetes m.fl.). Folkhälsofrågor och förebyggande hälsovård (t.ex. fetma, stress) är andra lämpliga verksamhetsområden.

Även biomedicinska analytiker kan med fördel utöva viss laboratorieverksamhet i egen regi. Generellt kan dessa yrkesgrupper i mycket högre grad än för närvarande utöva verksamhet i egen regi. De kan göra primära bedömningar, svara för vissa undersökningar, laboratorieanalyser och behandlingar samt vid behov hänvisa patienterna till läkare. Såväl jourmottagningar som akutmottagningar kan på så vis avlastas. Samtidigt finns idag en hel rad hinder som försvårar för yrkesutövare som vill starta ett vårdföretag. Det kan röra sig om ett krångligt upphandlingsförfarande samt svårigheter att få vårdavtal och F-skattsedel. Den traditionella anbudsupphandlingen har flera bris-

Fel! Okänt namn på

ter som försvårar en utveckling mot reell mångfald. Koncentrationstendenserna bland de privata vårdgivarna är oroande. Beställarna har ett stort ansvar för att marknaden inte skall domineras av ett fåtal stora aktörer. Det finns flera fördelar med att dela upp upphandlingen i mindre enheter. Det skulle också kunna ha positiva effekter på styrning och uppföljning. Likaså kan förfrågningsunderlagen anpassas bättre till små företag. Det är idag inte möjligt att främja personaldrift, s.k. avknoppning, genom direktupphandling från en personalgrupp i ett första skede. Lagen om offentlig upphandling bör ändras så att det blir möjligt att sluta avtal med en personalgrupp om att ta över driften under en begränsad period utan föregående upphandling. Idag kan endast läkare och sjukgymnaster teckna s.k. samverkansavtal med sjukvårdshuvudmannen. Dessa avtal kan tecknas utan föregående upphandling. Övriga yrkesgrupper är hänvisade till vårdavtal, som förutsätter upphandling. Önskemål om en ökad mångfald av driftsformer kräver att frågan om enskild etablering för fler yrkesgrupper än läkare och sjukgymnaster får en lösning. Sjuksköterskor, barnmorskor, biomedicinska analytiker och psykologer är exempel på yrkeskategorier som också bör kunna sluta avtal med landstingen och kommunerna utan en föregående upphandling. En fri etableringsrätt i glesbygd för allmänläkare och distriktssköterskor, men också för andra yrkeskategorier, är också något som bör övervägas. Det skulle kunna leda till en förbättrad tillgänglighet till vården.

Skattsedel för företagare kallas F-skattsedel och fungerar som ett slags ”körkort” för företagaren. Ett villkor för att få F-skattsedel är att näringsverksamhet bedrivs eller kommer att bedrivas. Detta innebär att verksamheten skall kännetecknas av varaktighet, självständighet och vinstsyfte. För att uppfylla kravet på självständighet får yrkesutövaren inte anses vara inordnad i uppdragsgivarens verksamhet. Detta regelverk innebär ett hinder för t.ex. sjuksköterskor att starta eget. Det förekommer att personer med yrke inom hälso- och sjukvården nekats F-skattsedel. Det gäller framförallt den som vill starta uthyrnings- eller konsultverksamhet i liten skala, dvs. hyra ut sig själv till olika uppdragsgivare.

Lagstiftningen bör ändras så att det blir enklare för enskilda yrkesutövare inom hälso- och sjukvården att få F-skattsedel. Sammantaget kan konstateras att villkoren för små företag och enskilda yrkesutövare att verka inom hälso- och sjukvården och omsorgen behöver ses över.

En liknande motion behandlades av förra riksmötet i betänkande 2004/2005:SoU10 där socialutskottet föreslog avslag. Situationen har inte förbättrats sedan dess och behovet är ännu större idag; därför bör motionens intentioner behandlas positivt av detta riksmöte.

Stockholm den 29 september 2005

Annelie Enochson (kd)